

Emerson Cáceres 'Cacerolo'

Gaizkiaren errepresentazio dotorea, irribarre unibertsalak borobildua

Duela zenbait urte Salvador Dalí artistaren erretratu marraztu zuen Emerson Cáceres 'Cacerolo' pintore kolonbiarrak, aurpegi osoa zuri-beltzean, salbu eta ezpain ingurua. Gorriz margotu zuen, Batman komiki-sagako Joker gaizkilearen irribarre irudikatuz. Hura izan zen *Guasones* bildumako bere lehenbiziko obra. Joker, Guasón baita Kolonbian. Dozenaka pertsona ezagunen erretratuak marraztu ditu ordutik, mihise gainean batzuk, Bogota eta beste zenbait hiritako paretetan besteak, kaleko arteari dagokion balioa ematea helburu. "Poztasun mozorroa jantzia duen inkonformismoa" islatzen dute haren obrek; estereotipo sozialak ditu jo-puntuan, artistak berak azaldu digunez.

Jon Torner Zabala

@jtorner

Egiazki, ez dira ezpainak kolore ukitua daukaten elementu bakarrak. Gorriz marraztu ohi du buruko ile bat -bere emazte ilegorri Sararen ohoretan-, baita begien zuria ere. Eta arroparik ikusten bada, lepo ingurua purpuraz koloreztatzen du batzuetan, eta berde bizi-biziz gorbata, Joker edo Guasón maltzuraren ikur. Erretratuek badute beste ezaugarri bat: eskuin begitik behera malko batek egiten du irrist. Damua islatzen du mal-koak, eta maitasuna ile gorriak.

"Nire erretratuetan Guasónen irribarre maltzurra marrazten dudanean, gaiztakeria irudikatu nahi dut gizakia- ren funtsezko elementu gisa", kontatu digu Cáceresek. "Uste dut giza-arimaren oinarritzko beste osagai batzuk senti- menduak direla". Sentimendu kontra- jarriak azaleratzen dituzte haren marrazkiek, ezertxo ere ez baita dirudien bezalakoa. "Erretratu psikologiko haue- kin pertsonaia bakoitzaren izaeran sa- kondu nahi izan dut", dio. "Eta konturatu

naiz guztiok dugula botere-izate korro- siboa alde ilun eta gaizto batean ezku- taturik, tartean behin kanporatu egiten duguna".

Guasón (edo Joker) gaizkile egozen- trikoa "antagonista ezin hobea" da sail honetan erretratatu dituen pertsonaia ezagunekin lotzeko, Cáceresek esan di- gunez: "Moral garaikidearen sinbolo bilakatzen joan da Guasón eta, denbo- rarekin, arketipo, berarekin oso erraz identifika dezakegun ideia edo kontzep- tua. Mespretxagarria, maltzurra eta ba- tzuetan absurdua. Guasónek neurriga- bekeria irudikatzeko duen gaitasunak limurtu egiten gaitu". Artistaren hitze- tan, kultura garaikidearen figura "lilu- ragarrienetako bat" da Guasón: "Gaiz- takeriaren errepresentazio dotore eta elokuentea da eta, hain justu, hori islatu nahi dut nire margolanetan".

Marraztu ditu Kolonbiako politikari eta estatu-buruak (Álvaro Uribe sena- taria, Juan Manuel Santos presidentea,

Bogotako alkate ohi Gustavo Petro...), baita atzeritar zenbait ere (Fidel Cas- tro, Hugo Chavez, Adolf Hitler, Felipe IV. erregea...). Baina egin ditu ere bai pintore edota musikari ezagunen erre- tratuak, futbolari eta txirrindularienak,

Frantzisko Aita Santuarena, narkotrafikoa, ustelkeria eta feminizidioa salatzen dutenak... Ia irudi guztiek dute irribarre maltzur hori, gorrotoa-edo islatzen duen begirada, malkoa eskuin begitik behera eta ile gorria.

Picassoren 'Gernika', kolonbiar gatatzara egokitua

Pasa den urtean, Gernikako bonbardaketaren 80. urteurrenarekin bat, koadro berezia marraztu zuen Cáceresek, Picassoren margolan ezaguna oinarri. Be-

KOMIKIAK INSPIRAZIO ITURRI

“Nire haurtzaroan, sozializatzeko birtarteko onak ziren komikiak. Ez zegoen Internetik, are gutxiago sare sozialik. Nire adineko umeok irudimena elikatzeke eremu ezin hobea aurkitzen genuen komikietan. Uste dut teknologia berriek, komunikatzeko bideek eta bereziki ‘Komiki zinema’ mehatxu direla aldizkari formatuko komikiarentzat. Mundua aldatzen ari da baina heroi eta gaizkileak behar izaten eta sortzen jarraitzen du”.

Álvaro Uribe Kolonbiako presidente ohi eta senatariaren erretratua marrazten ageri da Emerson Cáceres. Dioenez, zuri-beltzak “errealismo handia” ematen die margolanei.

rrinterpretazio horretan azaltzen dira Cebú zezena (“armak hartu zituzten nekazari-paramilitarren ikur”), gerri-llak bonba moduan erabiltzen zituen as-
toak, indigena desplazatuak eta hildako soldaduak. “50 urte baino gehiago dira gure herrialdea bonbardatzen ari gara, eta bakea lortzeko egiten diren ahaleginak ahalegin, badirudi gerran jarraitu nahi dugula”, dio artistak. FARC-EP eta gobernuaren arteko bake-itunari baie-
zko botoa eman zion berak, Santos presi-
dentea ez duen arren estimu handitan.

“Picassoren *Gernika* XX. mendeko koadrorik garrantzitsuenak da niretzat”, kontatu digu. “Gerraren basakeria oso argi islatzen du. Inportantea zen margo-
lana gurera ekarri eta Kolonbian bizi di-
tugun izugarrikeriak azaleratzea, horiek berriro ez errepikatu eta bake-ituna ba-
besteko”.

Benetako artea, helburu komertzial hutsaz harago

Bogotako arte galeria batean erakutsi zuen koadro hura Cáceresek, *Hiperreal* erakusketa-aren baitan. Maiz galdetu diote zein dituen gogokoen: kaleko paretak ala mihiseak. “Biak dira beharrezkoak eta elkarren osagarri”, dio. “Kalea funtsezkoa da gure ikuspuntuak islatu eta jendearen erreakzioa bilatzeko; al-diz, galeria batean erakustek laguntzen digu artelanari izaera komertziala ematen. Oso baliagarriak dira formatu biak”.

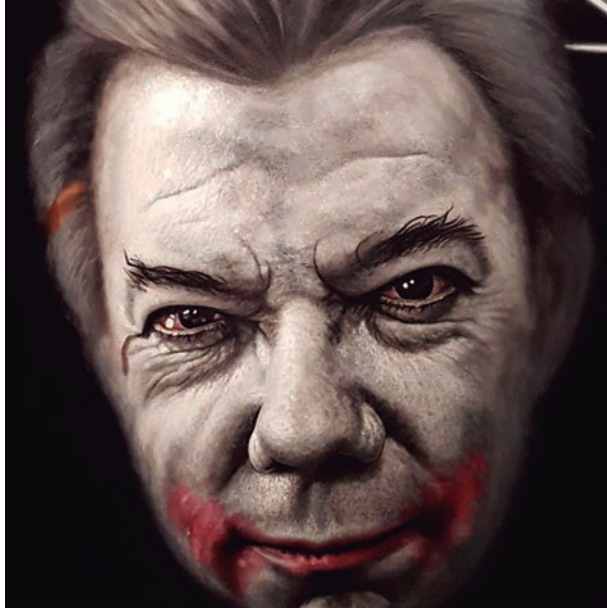
Bere hitzetan, gaur egun egiten diren artelan askok ez dute helburu komertziala besterik. “Publikoak, oro har, benetako historiak ikusi nahi ditu, baina arte modernoak ez ditu asko kontatzen”, esan digu. “Erraz saldu daitezkeen, dekoratibo hutsak diren eta edukirik ez daukaten koadroekin inpaktua lortzea bilatzen dute artistek. Arteak asko du esateko munduaz eta gertakariez, pinturak behar du izan bizi dugun garaia-aren ispilu, hori da nire margolanen gaia, erretratatu nahi dudana, pintore garaikideek kontatu nahi ez dituzten edo kontatzeak beldurtu egiten dituen benetako historiak”.

Ondoko muralak, goitik behera

Jokerren irribarrea, ile gorria, negar-malkoa eskuineko begitik behera... “Guasones” saileko ohiko osagaiak ditu Kolonbiako presidente Juan Manuel Santosen erretratuak.

‘Gernika’ koadroa Kolonbiako errealliterata egokitu du Cáceresek, bakearen aldarri itzela delakoan. Picassoren elementuak hurbileko erreferentziengatik ordezkatu ditu.

2016ko martxoan margotu zuen Felipe VI espainiar erregearen erretratua, Madrilgo Tabakaleran, Europar Batasunaren “hipokresia” salatzea xede. “Ongi etorri errefuxiatuak” diote, baina gezurra da hori; inork ez ditu nahi eta bidegabe tratatzen dituzte”.

Galdetuta bere iritziz artea ote den injustiziak borrokatzeko arma bat, ezetz erantzun digu: “Handiustea litzateke artearen bidez gizarte-ordena alda daitekeela pentsatzea. Uste dut artea dela berezko lengoia duen adierazpidea, emozioak adieraztea helburu duena, eta maila tekniko handiekin egiten dena. Artearen bidez garena eta sentitzen duguna islatzea lortzen dugu. Artista batzuek ikusleen bihotzak kolpatzea bilatzen dute. Niri buru-barnera heltzea eta kontzientziak astintzea interesatzen zait”.

Zentsuraren atzaparra

Bogota iparraldean alderik alde zeharkatzen duen Suba hiribidean mural handi bat marraztu zuen Cáceresek. Álvaro Uribe eta Juan Manuel Santos ageri ziren, eta lelo bat: “Bakea, Justizia Sozialarekin”. Margolanak txaloak jaso zituen, baina kritika gogor-rrak ere bai. “Cacerolo, badakigu non bizi zaren” egin zioten mehatxu, “gerrillak finantzaturiko artista zara”. Marraztu eta hilabete gutxira ezabatu egin zuten mural hura. Bestalde, Miami-ko galeria batean erakutsi zituenean Fidel Castro eta Hugo Chavez amerikar agintarien erretratuak, jendeak suntsitu egin nahi izan zituen.

Cáceresek kontatu digu ka-lean egiten dituen artelan gehie- nek gai politikoak dituztela ardatz. “Politikoki hain polariz- atua dagoen herrialde honetan, maiz egiten dugu tupust obraren mezua ulertzen ez duten fanati- koen zentsurarekin. Erretratuak ezabatu soilik ez, mehatxatu egi- ten gaituzte sare sozialen anoni- motasuna baliatuz”.

Dena dela, dioenez kaleko ar- teak garai oso onak bizi ditu Ko- lonbian. “Denbora gutxian gure hiriburua erreferente bilakatu da, munduko hiriburu handien pare gaude. Atsegin ematen du Kolonbiako artistak mundu oso- ko jaialdietara gonbidatzen di- tuztela ikusteak. Kaleko artea esportazio-produktua da”. ■